

Instituut voor de Marine tot marine-officier te worden opgeleid. Nadien vervulde hij op de varende eenheden dan wel aan de wal verschillende functies waarbij hij opviel door zijn energie en intelligentie. In '22 werd hij in de gelegenheid gesteld, de colleges aan de Hogere Marine Krijgsschool te volgen – van leerling werd hij er leraar, bijna drie jaar lang. In '31 werd hij benoemd tot chef-staf van de marine in Indische wateren en van eind '35 tot eind '37 commandeerde hij er het eskader. Na vervolgens anderhalf jaar lang in Nederland directeur van de Hogere Marine Krijgsschool te zijn geweest, werd hij in oktober '39 benoemd tot commandant-Zeemacht in Indië. Hij was toen nog schout-bij-nacht; de bevordering tot vice-admiraal, hem zeer welkom ('ijdelheid was zijn zwakheid', zei van Starckenborgh ons in '61¹) vond plaats op 31 augustus '40, Koninginnedag.

Uiterlijk leek Helfrich op wat men 'een ruwe zeebonk' pleegt te noemen, maar die schijn bedroog. 'Ik heb hem', schreef later Vromans,

'nooit horen vloeken of rauwe taal horen gebruiken; wel krasse termen, doch altijd parlementair. Binnenskamers was hij eerder subtiel en diepdenkend, waar- bij hij de kwade zijde vaak eerder zag dan de goede. Zijn dadendrang was onmiskenbaar en zijn rondborstigheid was vaak de verongelijkheid van de man die met idioten of knoeiers of onwaarachtigen te doen heeft, die hij nu eens flink de waarheid zegt. Dit luchtte hem op maar daarmee gaf hij zich bloot aan zijn soms minder faire tegenstanders. Generaal Berenschot wond de Staatsmobilisatie- raad ... om zijn pink; hij was slechts ogenschijnlijk zachtaardig. Admiraal Helfrich kwam in die gevallen bijna tot ruzie.'²

De commandant-Zeemacht was vóór alles een vechter, diep doordron- gen van Nederlands roemrijke tradities ter zee, een bezielend aanvoerder ook en het tegendeel van een bureaucraat. Toen hij, na vrijwel al zijn schepen in de Indische wateren verloren te hebben, op Ceylon waar hij zijn nieuwe hoofdkwartier vestigde, in '42 een nieuwe chef personeel moest benoemen, zei hij letterlijk: 'Ik vraag naar een man die de mensen kent, niet naar een die de voorschriften kent – die laatste heb ik of vind ik wel ergens.'³ Met hart en ziel was hij verbonden met Indië waar hij geboren was en was opgegroeid – hij zag het als een integrerend deel van het koninkrijk en wees dan ook de aspiraties der Indonesische

¹ Van Starckenborgh, 23 okt. 1961. ² A. G. Vromans: 'Aantekeningen bij de artikelen van A. Besnard over K. W. L. Bezemer: *Zij vochten op de zeven zeeën* (1956)', p. 7.

³ H. A. van Foreest in *Alle Hens*, nov. 1962, p. 3.